

## **SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 808

van **JAN LAEREMANS**

datum: 2 augustus 2023

---

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

---

### *Aanvechting beslissingen klassenraad en toenemende juridisering onderwijs - Maatregelen*

Volgens recente berichtgeving in de media dienen meer en meer ouders een klacht in tegen de beslissing van de delibererende klassenraden, vooral in het secundair onderwijs. Steeds meer wordt daarbij het lerarentekort aangehaald als argument. Ouders argumenteren dat hun dochter of zoon niet de kans heeft gekregen om zich te bewijzen bij gebrek aan lessen en leerkrachten. Ook het personeelstekort in centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) en andere begeleidende/ondersteunende instanties wordt aangehaald als reden voor het tekort omdat er daardoor te weinig adequate leerlingenbegeleiding zou zijn.

De minister reageerde daarop in de media dat hij vertrouwt op het oordeel van de klassenraden. Mocht het lerarentekort een probleem vormen, zullen klassenraden daar ook rekening mee houden. Onderwijsadvocaten zoeken volgens de minister altijd een aanleiding om procedures te kunnen voeren. In dezen hebben ze volgens de minister geen punt: een klassenraad houdt altijd rekening met de context. De verschillende leerkrachten moeten daarin gezamenlijk en weloverwogen tot een advies komen. Indien nodig zullen ze ook de afwezigheid van een leerkracht in rekening brengen en hanteren als milderende factor.

Die trend is natuurlijk een uitwas van het acute en aanhoudende lerarentekort, maar is ook en vooral een symptoom van de steeds verdergaande juridisering van het onderwijs. Die juridisering houdt verschillende oorzaken en factoren in zich, zowel aan de kant van de ouders (het 'mijn kind, schoon kind'-principe, steeds minder vertrouwen in individuele leraren en/of de school als instituut,...) als aan de kant van dat soort advocaten die er natuurlijk ook hun geld mee verdienen, maar ook aan de kant van de scholen en de leraren (minder goed vertrouwd zijn met de geldende regels ter zake zoals die momenteel in het onderwijsrecht zijn vastgelegd).

We kunnen natuurlijk ouders niet verbieden om procedures op te starten en vertrouwen laat zich ook niet per decreet vastleggen. Daarom moeten we ervoor zorgen dat we vooral de juridisering trachten te milderen door in te zetten op datgene waar de Vlaamse overheid wel (onrechtstreeks) vat op heeft, namelijk de knowhow en handelingsbekwaamheid van schoolteams ter zake. De Vlaamse Regering heeft daartoe recent al enkele maatregelen genomen zoals de decretale inschrijving van het vermoeden van deskundigheid van de delibererende klassenraad (cf. Onderwijsdecreet XXXIII) alsook de tenlasteneming van juridische kosten van schoolbesturen (cf. Programmadecreet begrotingsaanpassing 2023).

1. We horen dus dat sommige leerlingen een B- of een C-attest hebben gekregen van de delibererende klassenraad terwijl zij door het lerarentekort tijdens een bepaalde periode van het schooljaar geen evaluaties hebben gekregen en de scorevakjes voor die periode dus leeg bleven. Volgens onderwijsadvocaten heeft de klassenraad daardoor te weinig informatie om de leerling goed te beoordelen en heeft hij dus geen volledig beeld van diens capaciteiten. Nochtans bestaat in dergelijke gevallen de juridische mogelijkheid (conform de Codex Secundair Onderwijs art. 115/6) om een uitgestelde evaluatie en beslissing te houden, herexamens dus. Dat stelt immers dat de school- en centrumbesturen bevoegd zijn om te bepalen onder welke voorwaarden een beslissing over het al dan niet geslaagd zijn, kan worden uitgesteld.

We merken in het veld echter dat er redelijk wat scholen zijn die a priori stellen dat er bij hen geen herexamens worden gehouden, terwijl die in deze situaties wel nuttig kunnen zijn.

In hoeverre acht de minister het politiek en juridisch opportuun om dat gegeven en de soms erg uiteenlopende aanpakken ter zake meer te stroomlijnen, om zo ook meer juridische zekerheid te creëren?

2. Wat de effectieve evaluatie en studiebekrachtiging betreft, zijn de scholen natuurlijk erg vrij en autonoom gezien de grondwettelijk bepaalde vrijheid van onderwijs. Zij baseren zich daarvoor strikt juridisch gezien op de schooleigen leerplandoelstellingen waar de Vlaamse eindtermen natuurlijk duidelijk in verwerkt moeten zijn. De verdere decretale bepalingen daarover zijn (in tegenstelling tot andere onderwijsregelgeving) vrij beperkt.

Artikel 115 van de Codex Secundair Onderwijs stelt: "Een welbepaalde bekrachtiging van de studie impliceert dat de betrokken leerling geacht wordt het overeenkomstig studietraject volledig en met vrucht te hebben doorlopen, ongeacht het tijdstip van aansluiting bij dat traject en ongeacht het feit of dat traject uit leerjaren of een ander ordeningscriterium bestaat". Artikel 4 van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs stelt: "Elke onderwijsinstelling is, rekening houdend met haar pedagogisch of agogisch project, ervoor verantwoordelijk kwaliteitsonderwijs te verstrekken en het geboden onderwijs kwaliteitsvol te ondersteunen."

De vraag is dan welke rol een aanzienlijk en lang aanhoudend lerarentekort hier speelt. Wat als een groot deel van het onderwijs niet geboden kan worden, en dus ook de leerlingenbegeleiding binnen de school niet gegarandeerd kan worden door een personeelstekort? Is dat dan een geval van overmacht? En langs wiens kant zit dan de overmacht, aan de kant van de leerling die door dat tekort niet tot adequaat leren kan komen of aan de kant van de school die door dat tekort niet tot een gedegen evaluatie kan komen? In veel scholen zien we immers ook het omgekeerde, dat leerlingen snel een A-attest krijgen omdat ze het voordeel van de twijfel krijgen net door het lerarentekort, terwijl de vereiste competenties om met vrucht een komend leerjaar aan te vatten eigenlijk niet (voldoende) aanwezig zijn.

3. Directies en schoolbesturen moeten goed geïnformeerd en bekwaam zijn op het gebied van onderwijsrecht. Dat stelt hen in staat om op effectieve wijze met juridische kwesties om te gaan en geschillen te voorkomen. Dat geldt ook voor de leraren zelf: we moeten investeren in professionele ontwikkeling van leraren op het gebied van juridische kennis en vaardigheden. Dat stelt hen in staat om beter om te gaan met juridische kwesties en problemen in de klas of bij de attestering van leerlingen. In die zin zou een vak Onderwijsrecht eigenlijk verplicht moeten zijn in alle lerarenopleidingen als een op zichzelf staand opleidingsonderdeel, dus zowel in lerarenopleidingen op bachelorniveau als in de educatieve masters als in andere/verkorte trajecten. Zo zullen leraren sterker in hun schoenen staan en kunnen

ze onterechte dreigementen van ouders, advocaten en anderen beter het hoofd bieden.

Zal de minister daar op korte termijn werk van maken? Heeft de minister daartoe al samengezeten met de vertegenwoordigers van de verschillende lerarenopleidingen? Zo ja, wat waren de conclusies?

4. Wat de juridisering ook kan tegengaan is een verdere vereenvoudiging van regelgeving, bijvoorbeeld inzake leerlingenbegeleiding. Te veel complexiteit werkt misverstanden en juridische geschillen net in de hand. In die zin heeft deze regering wel al eerste aanzetten gedaan en redelijk wat administratieve vereisten geschrapt maar die aanzetten moeten verdergezet worden.

Maakt de regering ook in het komende werkjaar nog plannen om bepaalde (arbeidsintensieve) decretale bepalingen te vereenvoudigen? Zo ja, welke?

5. Ook duidelijke en adequate communicatie over die regelgeving richting de scholen moet hooggehouden worden, want nu zien we te vaak dat er op het laatste moment nog zaken worden gewijzigd in bepaalde regelgeving, wat dan snel-snel in omzendbrieven wordt gegoten waarbij schooldirecties bijvoorbeeld pas in juni of juli worden ingelicht over bepaalde veranderingen in de regelgeving die al ingaan in september, of soms nog erger... Nochtans werd in het verleden meermaals het voornemen geuit om nieuwe onderwijsregelgeving voor een nieuw schooljaar af te kloppen en dus te communiceren voor het einde van de paasvakantie van het schooljaar ervoor, een voornemen dat door deze regering al meermaals met de voeten werd getreden.

Zal de minister dat principe wel eerbiedigen voor het komende werkjaar/schooljaar?

6. Welke eventuele andere maatregelen zal de minister nemen om de verdergaande trend van juridisering in te dijken?

**BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

---

**ANTWOORD**

op vraag nr. 808 van 2 augustus 2023  
van **JAN LAEREMANS**

---

1. De keuze om al dan niet met een vorm van uitgestelde evaluatie zoals bv. herexamens te werken behoort tot de **autonomie** van het schoolbestuur. Het schoolbestuur is het best geplaatst om in te schatten of het mogelijk en nuttig is om herexamens of andere vormen van uitgestelde evaluatie op zijn scholen te organiseren.

Ik ben van mening dat een uitgestelde evaluatie zeer nuttig kan zijn om aanvullende informatie te verzamelen over het kennen en kunnen van een leerling. Zeker in die situaties waarin het moeilijk was om tijdens het schooljaar informatie te verzamelen.

Het parlementslid lijkt te insinueren dat de overheid meer zou moeten sturen op het inzetten van deze of gene evaluatiemethoden. Het parlementslid houdt daarbij te weinig rekening met de actieve vrijheid van onderwijs, die ook de vrijheid van evaluatiemethodes inhoudt.

2. Scholen krijgen heel wat ruimte om invulling te geven aan de leerlingenevaluatie. De leden van de klassenraad hebben de professionaliteit om bekwaam te oordelen over de leerresultaten en de vorderingen die een leerling heeft gemaakt. Vandaar dat het **vermoeden van deskundigheid van de klassenraad** bij evaluatiebeslissingen recent decretaal verankerd werd. Het uitgangspunt is dus dat een klassenraad steeds deskundig oordeelt en handelt. Als ouders een evaluatiebeslissing van de klassenraad over hun kind betwisten, is het aan de ouders om te bewijzen dat er onwettelijk werd gehandeld.
3. Ik ben het fundamenteel niet eens wanneer het Parlementslid insinueert dat leerkrachten juridische training moeten krijgen om geschillen te voorkomen. Niemand wint bij juridische procedures en planlast. En al zeker de leerlingen en de kwaliteit van ons onderwijs niet. Het tegendeel is waar: we pakken dit het beste aan door sterke inhoudelijke en pedagogische leerkrachten en opnieuw meer respect voor de leraar. Zoals u weet zijn dat kernpunten van mijn beleid.

We mogen niet in de val trappen om mee te gaan in het businessmodel van sommige onderwijsadvocaten om ons onderwijs nog verder te juridiseren. Zo vragen heel wat scholen van hun personeel om dikke dossiers bij te houden voor leerlingen 'voor het geval dat er een beroepsprocedure komt'. Die zaken zijn vaak onzinnig en zorgen ervoor dat leerkrachten minder tijd hebben voor hun kerntaak: lesgeven.

We moeten van onze studenten in de lerarenopleiding dus geen juristen maken, maar sterke en zelfstandige professionals die sterk in hun schoenen staan. Enkel zo pakken we de juridisering aan.

4. Er wordt continu gezocht naar manieren om de planlast binnen het onderwijsveld te verminderen. Op dat vlak werden deze legislatuur reeds een aantal initiatieven genomen, zoals het schrappen van een aantal taken van de CLB's. Daarnaast wordt er ook werk gemaakt van **sensibilisering en ondersteuning** van scholen. Zo verduidelijkt de **planlastposter** wat de overheid precies oplegt en wat de overheid niet verplicht. Verder is er de **planlastcalculator** van de onderwijsinspectie waarmee

scholen hun eigen planlast in kaart kunnen brengen. Met dit instrument kunnen directies bepalen waar zij prioritair op kunnen inzetten om op school planlast te reduceren.

Ik heb aan de Vlaamse Onderwijsraad gevraagd om bijkomende voorstellen te doen om regelgeving te schrappen. Hun antwoord was erg beperkt en gaf alvast geen aanleiding tot het verder schrappen van decretale regels. We bespreken in de Commissie Onderwijs binnenkort ook het Schrappingsdecreet waarin opnieuw heel wat zinloze regels geschrapt worden.

5. Er wordt maximaal naar gestreefd om elk schooljaar tijdig te communiceren over nieuwe of gewijzigde regelgeving. De totstandkoming van regelgeving vergt echter de nodige tijd omwille van verplichte inwinning van adviezen, sociaal overleg en politieke besluitvorming.
6. Ik verwijs naar het antwoord hierboven. Juridisering is voor mij geen losstaand gegeven, maar een deel van het kernprobleem. Ik blijf het verder opnemen in mijn beleid dat focust op onderwijskwaliteit voor alle Vlaamse leerlingen.